

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

16. ročník, školský rok 2023/24

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.*Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Budúci panovník Štefan I. nechal na území dnešnej obce Bíňa postaviť veľké opevnenie.
- b) Opevnené sídlo v Bratislave neodolalo útoku Tatárov.
- c) Po odchode Tatárov z nášho územia začal rozvoj stavby hradov.
- d) Na ochranu banských miest pred tureckým nebezpečenstvom boli budované strážne veže – vetrovky.
- e) Pevnosť Nové Zámky bola vybudovaná na „zelenej lúke“ a chránila prevažne hornaté oblasti krajiny.
- f) Filakovský hrad bol sídlom pre správcu okresu, ktorý Turci označovali ako sandál.

2.* Z uvedených možností týkajúcich sa Bratislavského hradu vyberte tri správne. Do odpovedového hárku zapíšte iba príslušné písmená.

- a) prvá písomná zmienka o ňom je z obdobia 11. stor.
- b) výraznou architektonickou zmenou si hrad prešiel za vlády kráľa Žigmunda Luxemburského, pričom sa dodnes zachovala Žigmundova brána
- c) jedinou zachovanou časťou pôvodného hradu je tzv. Korunná veža
- d) po bitke pri Moháči (1526) sa stal hrad korunovačným sídlom českých kráľov
- e) zásadnú úpravu hradu nariadila panovníčka Mária Terézia
- f) hrad bol ruinou až do 2. polovice 20. storočia, keďže v roku 1699 bol vyplienený Napoleonovým vojskom

3.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text a nájdite v ňom štyri chyby. Zapíšte ich do odpovedového hárku a doplňte tam aj správne, opravené znenie. Na poradí zapísaných chýb nezáleží. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

*Kamenný hrad v Bojniciach bol postavený po tureckom vpáde a od roku 1299 vlastnený Matúšom Čákom. Postupne ho vlastnili aj **uhorskí králi** a ďalšie šľachtické rody, medzi nimi aj Zalfiovci. Barokovú podobu si hrad zachoval až do **druhej polovice 19. stor.**, kedy bol prestavaný v neobarokovom slohu do súčasnej podoby **romantického zámku**. Krátkodobým vlastníkom stavby a príľahlých pozemkov bola aj obuvnícka firma Basta.*

4.* Vytvorte správne dvojice z uvedených hradov/zámkov a typických prvkov, ktorými sú známe. Do odpovedového hárka zapíšete iba správnu kombináciu písmena a čísla.

a) Spišský hrad	1) Múzeum bábkarských kultúr a hračiek
b) Modrý Kameň	2) románsky palác
c) Červený Kameň	3) mohutné vodné priekopy
d) Holíč	4) Alžbeta Bátoryová
e) Čachtice	5) rozsiahly skladový systém

5.* Vytvorte správne dvojice medzi architektonickými pojmami súvisiacimi s hradmi a ich významom. Do odpovedového hárka zapíšete iba správnu kombináciu písmena a čísla.

a) donjon	1) nosná konštrukcia prevažne oblúkového tvaru
b) bašta	2) vyčnievajúca časť hradieb (opevnenia) v podobe veže
c) kazemata	3) chodba v opevnených pevnostiach
d) arkáda	4) umelý násyp s ochrannou funkciou
e) val	5) mohutná centrálna veža
f) klenba	6) hradba/múr vytvorený väčšinou z drevených kolov
g) palisáda	7) oblúk preklenujúci medzery medzi stĺpmi alebo piliermi

6.* Doplňte nedokončené tvrdenia o Holíčskom kaštieli. Pomôžte si začiatočnými a koncovými hláskami, ako aj počtom písmen, ktoré má hľadané slovo. Správne znenie zapíšete do odpovedového hárka.

- Keď sa pôvodný hrad stal po smrti Matúša Čáka Trenčianskeho opäť uhorským majetkom, spravovali ho kráľovskí k.....i.
- Czoborovci hrad prestavali na romantický z.....k.
- Potom bol hrad predaný Františkovi Lotrinskému (Habsburgovci), ktorý z neho urobili cisárske letné sídlo v neskorob.....vom štýle.

7.* Vyberte správne možnosti z odpovedí na nasledujúce otázky a zapíšete ich do odpovedového hárka. V prvej a tretej otázke je iba jedna možnosť správna. V druhej otázke sú správne až dve možnosti.

- Koho meno nesie veža hradu vo Filákovke? *Bebekova – Lemekova – Rebekina – Remekova*
- Aký osud postihol viaceré hrady po tom, čo sa ich páni vzbúрили proti Habsburgovcom? *darovanie cudziemu kráľovi – vyhodenie do povetria alebo vypálenie – úprava na väzenie – prehlásenie sa dedičný kráľovský majetok*
- Kto dal v rokoch 1736 – 1744 prestavať kaštieľ v Galante v barokovom štýle? *Petőfi – Kodályi – Czobor – Esterházy*

8.* Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpoveďového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Vznik hradu Vršatec sa datuje do 13. storočia, keď na najvyššom bode brala postavili strážnu vežu, ktorej úlohou bolo zabezpečovať severozápadné hranice Uhorska.
- b) Prvým známym majiteľom hradu Modrý Kameň bol zvolenský župan, krajský prokurátor Juraj Dóža.
- c) Turkom sa hrad Modrý Kameň nikdy nepodarilo dobyť a vyhodiť do povetria.
- d) Holičsky zámok bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.

9.* Vytvorte správne dvojice z fotografií a názvov hradov/zámkov, prípadne miest a obcí, v ktorých sa pamiatky nachádzajú. Do odpoveďového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla.

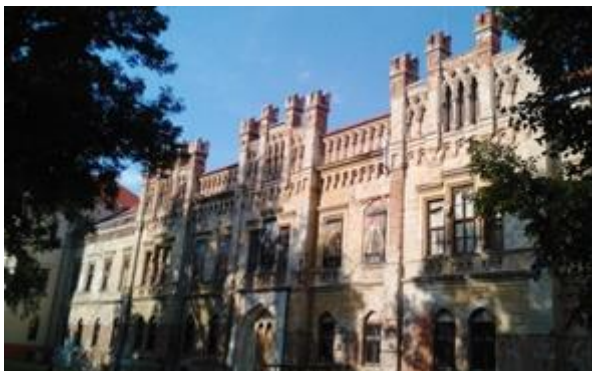
1

2

3

4

5

6

a) Červený Kameň	c) Čachtice	e) Pezinok
b) Filákov	d) Galanta	f) Zborov

10.* Pozorne si pozrite nasledujúce obrázky. Do odpovedového hárka zapíšte z ponúkaných možností iba tých päť hradov/zámkov, ktoré sa na obrázkoch nenachádzajú.

Bratislavský hrad, Bojnice – zámok, Divín – hrad, Modrý Kameň – hrad, Spišský hrad, Holíč – zámok, Likava – hrad, Šariš – hrad, Banská Štiavnica – Nový zámok, Vršatec – hrad

11.* V odpovedovom hárku správne priradte uvedené hrady a zámky k regiónu, v ktorom sa nachádzajú.

Likava – hrad, Šariš – hrad, Vršatec - hrad

12. Doplňte do nasledujúceho textu chýbajúce slová a zapíšte ich do odpovedového hárka.

V roku 1914 nemecký cisár ...A... podporoval svojho spojenca cisára ...B... v zámere pomstiť sa Srbsku, ktoré bolo obvinené z účasti na atentáte na arcivojvodu. Na základe toto bolo Srbsku predložené ...C... s takmer nesplniteľnými požiadavkami. Keďže neboli všetky jeho body prijaté, Rakúsko-Uhorsko zaútočilo dňa ...D... 1914 na Srbsko. Spojenecké zmluvy vzápätí podnietili rozšírenie črtajúceho sa svetového konfliktu. Srbsku prišlo na pomoc ...E... ,stavajúce sa do pozície ochrancu slovanských národov.

13. Do odpoveďového hárka správne zapíšte k udalostiam z obdobia prvej svetovej vojny roky, kedy (v ktorom roku) sa udiali.

- a) Brest-litovský mier
- b) bitka pri Ypres
- c) bitka pri Somme a bitka pri Verdune
- d) abdikácia cára Mikuláša II.

14. Doplňte do viet správne informácie. Pri každej je možnosť výberu zo štyroch možností a vždy iba jedna odpoveď je správna. Zapíšte ju do odpoveďového hárka.

- a) Gavrilo Princip, ktorý spáchal atentát na následníka rakúsko-uhorského trónu, bol členom organizácie: *Mladá Bosna/Mladá Hercegovina/Mladé bratstvo/Biela ruka.*
- b) O zmenu politických pomerov v Rusku sa v roku 1917 pričínili nielen februárová, ale hlavne: *augustová/septembrová/októbrová/decembrová bolševická revolúcia.*
- c) O konkrétnych podmienkach mierových zmlúv rozhodoval obmedzený počet štátov, ktoré sa ocitli na strane víťazov. Išlo k Radu: *dvoch/troch/štyroch/piatich.*
- d) Slováci sa k Československej republike pripojili 30. 10. 1918 prijatím: *Bratislavskej/Nitrianskej/Martinskej/Trnavskej deklarácie.*
- e) Podľa *Washingtonskej/Pittsburskej/Newyorskej/Clevelandskej* dohody, uzatvorenej v máji 1918 v USA, mali mať Slováci v Československej republike zabezpečenú vlastnú samosprávu.

15. Ktoré tri právne akty boli súčasťou versailleského mierového systému? Do odpoveďového hárka zapíšte len tri písmená označujúce správnu možnosť.

- a) uznanie samostatnosti Československa
- b) vznik Sovietskeho zväzu
- c) pripojenie Alsaska-Lotrinska k Nemecku
- d) odpustenie vojnových reparácií (výška odškodného za škody spôsobené vojnou)
- e) uznanie nových hraníc Rumunska
- f) pripojenie Alsaska-Lotrinska k Francúzsku

16. Rozdeľte nižšie uvedené informácie podľa toho, či súviseli so životom J.V. Stalina, B. Mussoliniho alebo A. Hitlera. K trom kategóriám, uvedeným v odpoveďovom hárku, dopíšte príslušné písmená.

- a) Je autorom výroku: „Keď zomrie jeden človek, je to smutné, keď zomrú milióny, je to štatistika.“
- b) Vyhlásil program industrializácie, kolektivizácie a päťročných plánov.
- c) Presadzoval myšlienku nadržanosti germánskej rasy (rasizmus) a bol iniciátorom nenávisti voči Židom (antisemitizmus).
- d) Pôvodne bol učiteľ, ale pracoval aj ako novinár a redaktor, nechal svojich verných pochodovať na Rím.
- e) Nechal sa oslavovať ako neobmedzený vodca a volali ho „duce“.
- f) Heslo, ktoré charakterizovalo jeho diktatúru, bolo: „Jeden národ, jedna ríša, jeden vodca.“

17. Opravte tvrdenia týkajúce sa V. I. Lenina. V každej vete sa nachádza iba jedna chybná informácia. Vypíšte ju do odpovedového hárka, a zároveň ju opravte.

Viedol menševikov, ktorí sa v roku 1917 dostali v Rusku k moci. Krajinu sa jemu a jeho strane podarilo dostať po kontrolu až po niekoľkoročnej náboženskej vojne. Po nej nastolil tvrdú komunistickú monarchiu. Ku koncu jeho života bolo Ruské impérium v roku 1922 premenované na Zväz sovietskych socialistických štátov.

18. Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Počas existencie prvej Československej republiky boli na Slovensku tzv. „hladové doliny“ a organizovali sa „hladové pochody“.
- b) Hospodárske problémy na Slovensku boli v medzivojnovom období dôsledkom vojenských udalostí odohrávajúcich sa v susedstve štátu.
- c) Za hospodárskym oživením po kríze medzi rokmi 1929 – 1933 boli aj schopní slovenskí ekonómovia ako Vavro Šrobár a Milan Hodža.
- d) Aj v čase hospodárskych problémov existovali v štáte odborové organizácie, ktoré chránili sociálne záujmy svojich členov – zamestnancov.

19. Andrej Hlinka a Ivan Dérer patrili k významným politickým osobnostiam prvej Československej republiky. Uvedené charakteristiky priradte k správne mu politikovi. Do odpovedového hárka zapíšte k ich menám len písmená, pri ktorých sú uvedené správne možnosti. Každú z možností je možné priradiť len k jednému politikovi.

- a) autonomista
- b) predstaviteľ sociálnodemokratickej strany
- c) centralista (čechoslovakistická koncepcia)
- d) katolícky kňaz
- e) predstaviteľ Slovenskej ľudovej strany
- f) zastával funkciu ministra školstva a ministra spravodlivosti

20. Do odpovedového hárka gramaticky správne zapíšte tri z uvedených miest, ktoré patrili Slovensku aj po Viedenskej arbitráži.

Trebišov, Košice, Kežmarok, Levice, Lučenec, Nitra

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: NIVaM, 2024 a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády